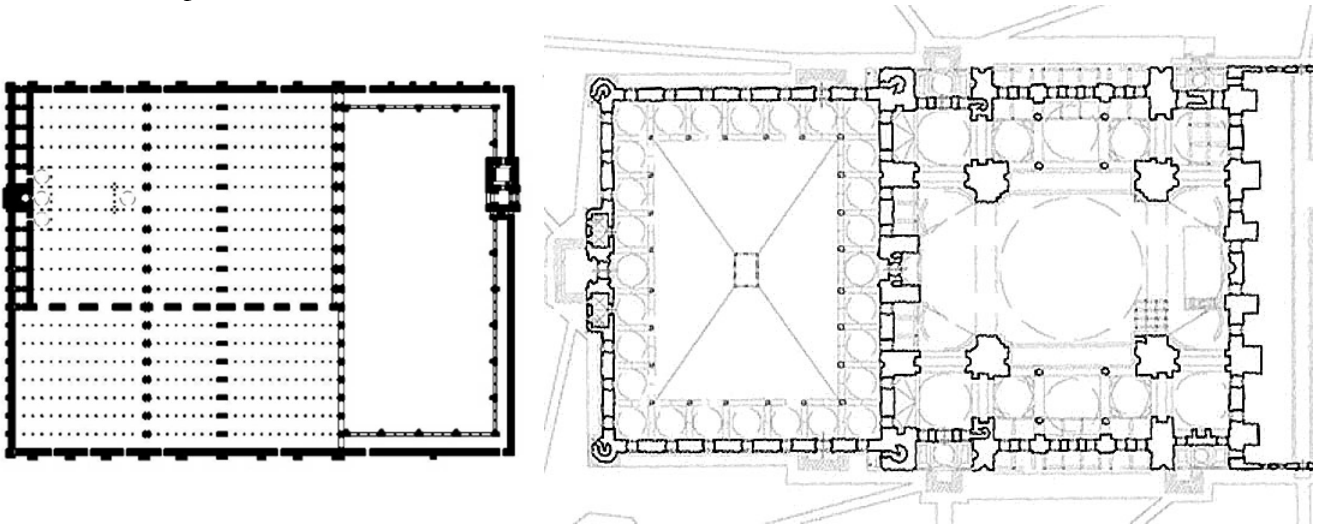

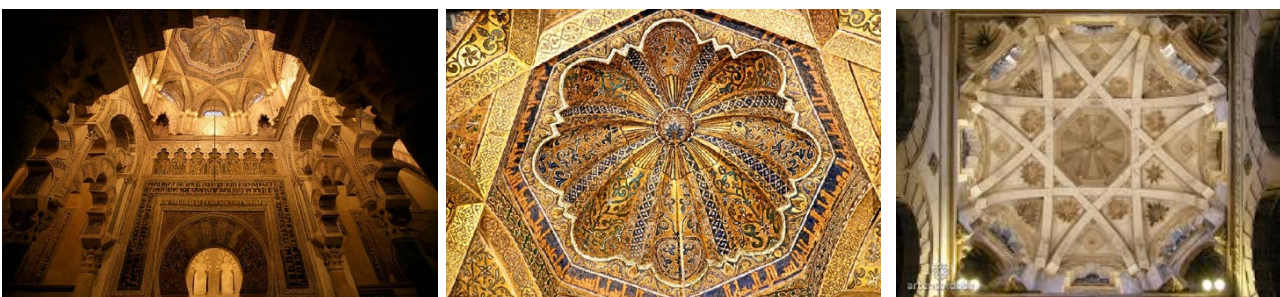
Models, influències i pervivències

1.- Com ja saps, la Mesquita aljama de Còrdova, de 23.400 m², va ser la segona més gran del món, darrera de la de La Meca, fins que ja al segle XVII la Mesquita Blava d'Istanbul la va superar.

Mira les plantes d'ambdues construccions i descriu les seves similituds i diferències.

2.- La *maqsura* de la Gran Mesquita de Còrdova és un dels conjunts monumentals més rics i preciosos del món islàmic. Com veus, es col·locà una sèrie de cúpules amb claraboies que permeten l'entrada de llum per a la il·luminació del punt més important del *haram*. Una d'aquestes claraboies s'ubica sobre la Capella de Villaviciosa i les altres es troben davant el mur de la *qibla*, davant i als costats del *mibrab*.

Aquestes voltes estan formades per nervis gruixuts que deixen espai entre ells, solució que passaria a anomenar-se “volta de nervis califal” i que seria molt utilitzada a partir de l'anomenat (no sense polèmica historiogràfica) art mudèjar.

- a) Saps el que és l'anomenat art mudèjar? El pots definir breument?
- b) Quins elements o característiques comparteix amb l'art islàmic?
- c) Pots cercar dos exemples que ho il·lustrin? Digues quina obra és, la seva localització i la cronologia (encara que només sigui aproximada).

3.- Hi ha diversitat de plantes per organitzar les mesquites. Les més habituals són les hipòstiles, les de cúpules o les d'iwans.

- a) Pots indicar breument quines són les diferències entre elles?
- b) Pots trobar un exemple de cada tipus? Digues el seu nom, la seva localització i la seva cronologia, encara que aquesta només sigui aproximada.

4.- La famosa Porta de Sant Esteve (Porta dels Visirs) presenta dues parts: la primitiva i la part remodelada en l'any 855, després del govern d'Abd al-Rahman II. Aquesta porta és interessant donat que presenta algunes de les característiques pròpies de l'arquitectura hispanomusulmana que es repetiren de forma gairebé sistemàtica en totes les construccions andalusines: un arc de ferradura molt tancat, alternança de dovelles en pedra i maó, i l'emmarcament amb una motllura decorada que s'anomena arrabà (*alfiṣ*).

a) Assenyala, en aquesta imatge de la Porta de Sant Esteve els següents elements estructurals:

- a. Arc de ferradura
- b. Arrabà
- c. Dovella de maó
- d. Dovella de pedra

b) Quantes i quines altres Portes monumentals té la Mesquita de Còrdova i quines són les seves cronologies?

c) Cerca portes similars en altres construccions hispanomusulmanes fora de l'àmbit cordovès.

5.- Ja hem comentat que per a erigir la Gran Mesquita de Còrdova es van emprar materials de reaprofitament (*spolia*). I que, també, es van fer servir estructures que els musulmans van poder conèixer d'arquitectures prèvies o ja existents a la Península.

Observa aquesta fotografia de l'aqüeducte dels Milagros de Mèrida i el *haram* de la mesquita. Què tenen en comú? Què tenen de diferent?

6.- El *mihrab* de la mesquita objecte del nostre estudi està decorat per tesselles daurades (amb pa d'or) i blavoses (lapislàtzuli) des de l'espai central fins al sostre i en els seus laterals. Aquesta decoració és aliena a la ornamentació tradicional de la Península Ibèrica i de la zona europea, i té a veure amb els orígens del califat omeia de Damasc, on les decoracions es feien amb mosaics de tradició i tècnica bizantina. El mateix al-Hàkam II sol·licità al rei dels *rum* (l'emperador bizantí) Nicéforo Focas, amb qui mantenia molt bones relacions, un expert musivar per tal de poder dur a terme la decoració de la seva mesquita amb els materials pertinents. Els ambaixadors del califa tornaren a Còrdova amb el mestre i amb 320 quintars de cubs de vidre pels mosaics, regal de l'emperador bizantí. Al-Hàkam II tractà amb excel·lència a l'artista, al qui oferí nombrosos dels seus servidors com aprenents. Quan aquests sobrepassaren el seu talent creador, el mestre musivar tornà a Orient amb rics presents del califa, consistents en joieria i preciosa indumentària.

Pots cercar dos o tres solucions decoratives de la Cúpula de la Roca o de la Mesquita de Damasc que et recordin els repertoris ornamentals de l'ampliació d'al-Hàkam II?

